

5# Koncepcja ochrony obszarów podmokłych o dużym znaczeniu przyrodniczym w małej zlewni rolniczej w Wudzyнку

Opracowanie wstępnej koncepcji hydrologicznego systemu małej retencji, dla mikro-zlewni zmeliorowanych wybranych obszarów rolnych Sołectwa Wudzynek i Wudzyn

1. Wprowadzenie i cel opracowania

Celem niniejszego opracowania jest przedstawienie koncepcji hydrologicznej ochrony i renaturyzacji obszarów podmokłych w rejonie miejscowości Wudzynek (gmina Dobrcz, powiat bydgoski), poprzez zastosowanie działań z zakresu małej retencji wodnej. Analiza obejmuje wybrane działki ewidencyjne nr 3/8, 3/14, 48/5, 48/4, 115, 122, położone w obrębie ewidencyjnym Wudzynek.

Projekt ma na celu:

- zwiększenie retencji krajobrazowej i ochronę mokradeł o wysokich walorach ekologicznych,
- stabilizację poziomu wód gruntowych w zmeliorowanej mikro-zlewni,
- ograniczenie odpływu wód opadowych i roztopowych,
- zwiększenie odporności siedlisk przyrodniczych na susze i zmiany klimatu,
- oraz zachowanie funkcji hydrologicznej i przyrodniczej Użytku Ekologicznego „Mokradło w Wudzyнку” (CRFOP: PL.ZIPOP.1393.UE.0403032.2226).

2. Lokalizacja i charakterystyka obszaru

Analizowany obszar obejmuje mikro-zlewnię rolną w rejonie Wudzyńka i Wudzyna o powierzchni ok. 6,32 km².

Teren ten jest silnie zmeliorowany, a głównym elementem odwadniającym jest rów melioracyjny zwykły, który w przeszłości skutecznie obniżał poziom wód gruntowych, prowadząc do stopniowego przesuszania siedlisk torfowych i łąk wilgotnych.

Obecnie, w wyniku wieloletnich zmian hydrologicznych i braku regulacji piętrzenia, część terenów o wysokich walorach przyrodniczych utraciła zdolność retencionowania wody, a dawne tereny mokradłowe zaczęły ulegać degradacji.

Obszar analizy - rów melioracyjny oraz obszary podmokły

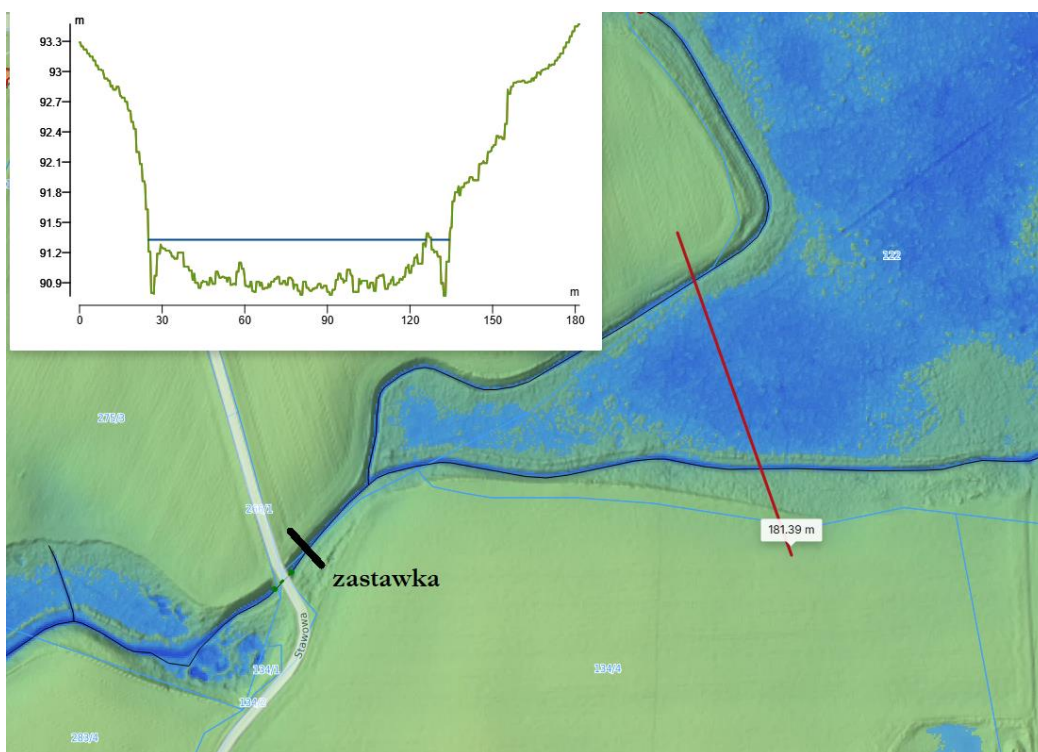

Zastawka na działce 134/4 na rowie melioracyjnym zwykłym w m. Wudzynek, powyżej użytku ekologicznego - rzędne zwierciadła wody w. górna= 91.233

woda dolna=90.964, dno przepustu= 90.701

Lokalizacja zastawki na rowie działka 134/4 ograniczająca odpływ wody z obszaru podmokłego użytku ekologicznego - Mokradło w Wudzyńku Nr rej. CRFOP: [PL.ZIPOP.1393.UE.0403032.2226](https://www.gov.pl/web/crfop/PL.ZIPOP.1393.UE.0403032.2226)

Efekt pracy zastawki na rowie na działce 134/4 w dniu 04.11.2025 - ustabilizowanie poziomu wody na terenie podmokłym na działce w 122 do rzędnej 91,23 m n.p.m.

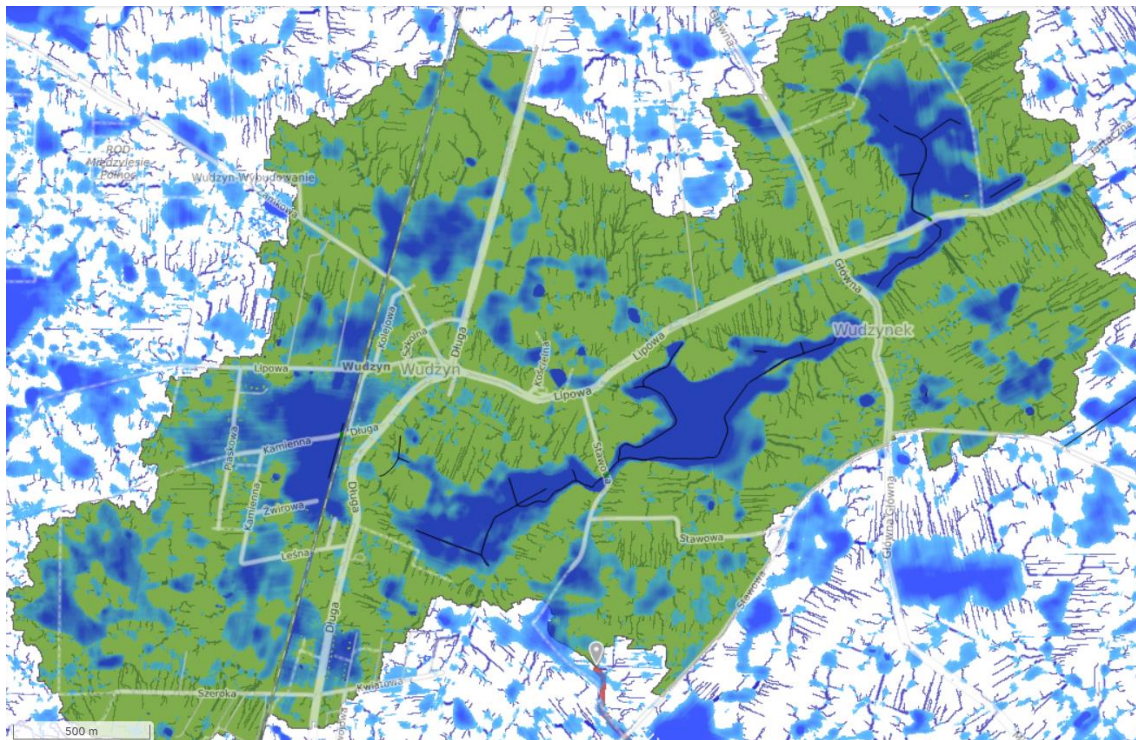

Rów na działce 120, 121 i 122 doprowadzający wodę do Użytku Ekologicznego

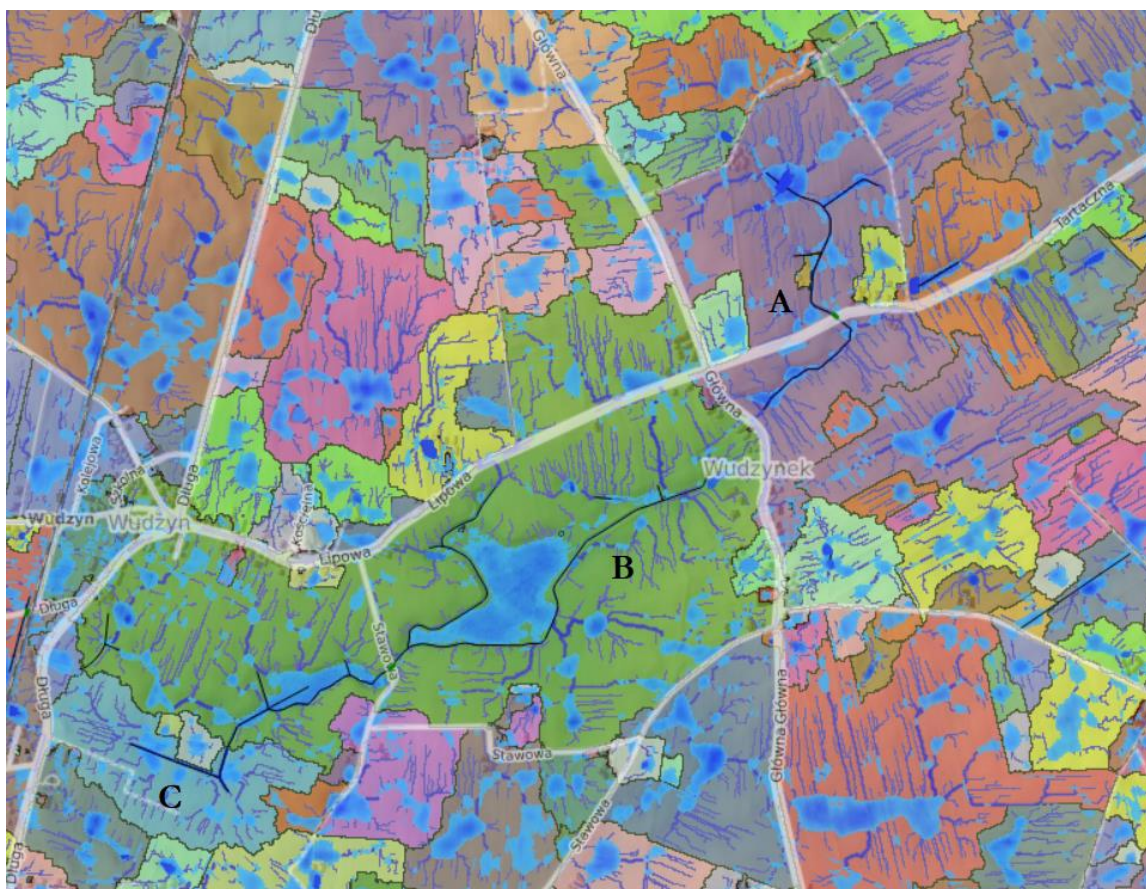
3. Uwarunkowania przyrodnicze i hydrologiczne

Obszary podmokłe o wysokich walorach ekologicznych zajmują powierzchnię ponad 9 ha. Są to głównie łąki i szuwały zasilane wodami gruntowymi i spływem z sąsiednich terenów ornych. Zlewnia cechuje się niewielkim spadkiem podłużnym oraz obecnością gleb organicznych i murszowych, które wykazują znaczną pojemność wodną, ale także dużą podatność na odwodnienie.

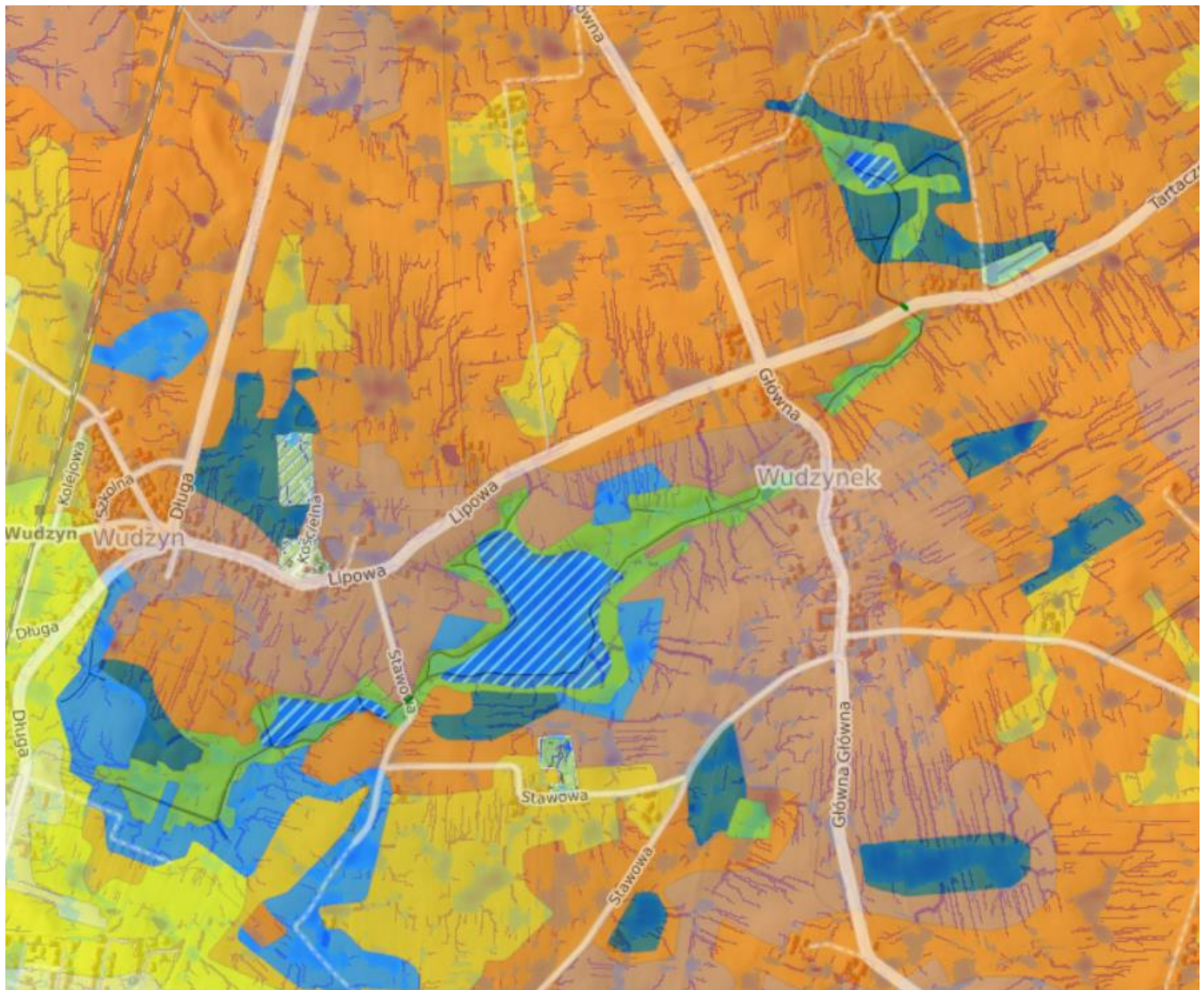
Rów melioracyjny pełni kluczową rolę w bilansie wodnym, odprowadzając nadmiar wód z pól i mokradeł. Brak regulacji odpływu spowodował nadmierne obniżenie zwierciadła wody, zwłaszcza w okresach letnich.

Zasięg zlewni całkowitej rowu melioracyjnego - 6,32 km² wraz z obszarami retencji wody opadowej (zalegania) przy opadzie >20 mm na pół godziny

Obszar wraz z siecią splywu powierzchniowego podzielony na trzy zlewnie powierzchniowe

Mapa glebowo-rolnicza analizowanego obszaru

4. Stan istniejący i obserwacje terenowe

W ramach przeprowadzonych prac terenowych (listopad 2025 r.) stwierdzono:

- funkcjonowanie zastawki piętrzącej na działce 134/4, zlokalizowanej powyżej użytku ekologicznego,
- ustabilizowanie poziomu wody w rowie na rzędnej 91,23 m n.p.m.,
- rzędna dolnej wody: 90,96 m n.p.m.,
- rzędna dna przepustu: 90,70 m n.p.m.

Zastawka w sposób skuteczny ogranicza odpływ wód z mokradeł i przyczynia się do retencji wody w zlewni. Utrzymanie rzędnej 91,23 m spowoduje retencję wody w ilości od 8 do 16 tys m³. Rów na działkach 120, 121 i 122 doprowadza wodę do Użytku Ekologicznego, który stanowi naturalny bufor hydrologiczny dla całego systemu.

5. Koncepcja hydrologiczno-techniczna ochrony mokradeł

5.1. Założenia koncepcyjne

Celem proponowanego rozwiązania jest stabilizacja reżimu wodnego mokradeł poprzez sterowanie odpływem z rowu melioracyjnego. Projekt zakłada utrzymanie poziomu wody gruntowej w granicach $\pm 0,3$ m od poziomu 91,2 m n.p.m. (wartość optymalna dla siedlisk torfowych i łąk wilgotnych).

5.2. Zakres działań

1. Stałe utrzymanie zastawki na działce 134/4 z możliwością regulacji piętrzenia w przedziale do 1,0 m.
2. Czyszczenie i konserwacja rowu melioracyjnego z zachowaniem meandrującego charakteru cieków i naturalnych spadków.
3. Wprowadzenie dodatkowych przetamowań (mini-zastawek) na odcinkach rowu w celu spowolnienia odpływu.
4. Zalesienie stref brzegowych i buforowych wzdłuż rowu – nasadzenia wierzby, olszy, turzyc, kosaćców.
5. Monitoring poziomu wody i wilgotności gleby w obszarze mokradeł, w tym analiza satelitarna NDWI/NDMI.

6. Efekty hydrologiczne i środowiskowe

6.1. Efekty hydrologiczne

- Zwiększenie retencji glebowej i powierzchniowej w mikro-zlewni,
- Stabilizacja zwierciadła wody gruntowej w strefie torfowej,
- Ograniczenie odpływu wód z pól ornych,
- Redukcja spływu biogenów i zawiesiny mineralnej do wód powierzchniowych,
- Wzmocnienie odporności zlewni na susze i intensywne opady.

6.2. Efekty ekologiczne

- Zahamowanie degradacji siedlisk mokradłowych,
- Zwiększenie różnorodności biologicznej (rośliny torfowiskowe, płazy, ptactwo wodne),
- Poprawa zdolności samooczyszczania wód w użytku ekologicznym,
- Tworzenie korytarzy ekologicznych łączących mokradła z terenami rolnymi i leśnymi,
- Podniesienie walorów krajobrazowych i edukacyjnych obszaru.

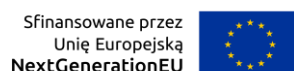
7. Wnioski i rekomendacje

1. System rowów melioracyjnych w rejonie Wudzynka powinien zostać przekształcony w system retencyjno-regulacyjny, pełniący funkcję ochronną i ekologiczną.
2. Kluczowym elementem działań jest utrzymanie zastawki piętrzącej oraz wprowadzenie kolejnych małych urządzeń piętrzących w górnej części zlewni.
3. Rekomenduje się opracowanie dokumentacji technicznej obejmującej:
 - o plan sytuacyjno-wysokościowy z zaznaczeniem zasięgu piętrzenia,
 - o profile podłużne rowów i lokalizację przetamowań,
 - o projekt biologicznego umocnienia skarp,
 - o ocenę wpływu piętrzenia na sąsiednie użytki rolne.
4. Działania te powinny być realizowane z wykorzystaniem funduszy ochrony środowiska (WFOŚiGW, RPO, KPO) w ramach programów „Mała retencja wodna” i „Adaptacja do zmian klimatu”.
5. Zaleca się włączenie lokalnej społeczności w działania edukacyjne i monitoring przyrodniczy.

Opracowano w ramach:

Opracowano w ramach projektu:

Aktywizacja Lokalnych Partnerstw Wodnych (LPW) funkcjonujących na terenie województwa kujawsko-pomorskiego w kierunku aktualizacji planów działań dotyczących poprawy gospodarki wodnej finansowanego z Krajowego Planu Odbudowy; **Inwestycji w zwiększanie potencjału zrównoważonej gospodarki wodnej na obszarach wiejskich**". Działanie B.3.3.1 Obszar A. **Realizowanego przez Kujawsko -Pomorski Ośrodek Doradztwa Rolniczego w Minikowie**

Osoba do kontaktu w sprawie projektu: Ryszard Zarudzki; dom.zarudzki@op.pl; tel.501142590